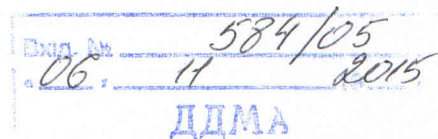

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Харченко Олександри Сергіївни на тему: «Організаційно-економічний механізм розвитку національної інноваційної системи», яку подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Актуальність теми дисертації. Концепція національної інноваційної системи (НІС) та її ролі в процесах технологічного та економічного розвитку сформувалася з середини 80-х рр. минулого століття і залишається провідною ідеєю розбудови економіки на інноваційних засадах. Вітчизняна НІС, на жаль, не забезпечує можливість переходу національної економіки до інноваційного сценарію розвитку, оскільки за останні 10 років доля інноваційно активних підприємств в економіці України є нижчою за 17 %, зменшується частка реалізованої інноваційної продукції з високим ступенем ринкової новизни, бюджетна підтримка практично не використовується для активізації інноваційної діяльності у промисловості, уповільнений процес зміни технологічних укладів в економіці країни, в результаті чого можливе прискорення темпів її технологічного відставання від провідних країн світу.

Необхідність подальшого теоретичного та науково-методичного обґрунтування удосконалення структури НІС України, форм і методів активізації інноваційних процесів в Україні, оновлення концептуальних положень і методичних засад розвитку національної інноваційної системи, та формування цілісного організаційно-економічного механізму розвитку НІС України як основи прискорення економічного розвитку, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки, інтеграції країни у світові наукові та інноваційні процеси зумовлює актуальність теми дисертаційної роботи Харченко Олександри Сергіївни.

Зв'язок теми дисертації з науковою тематикою Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України (м. Маріуполь), зокрема, за темою: «Системний розвиток, тенденції і закономірності маркетингового управління соціально-економічними системами» (номер держреєстрації 0107U004221, 2009-2014 рр.) підтверджує актуальність і своєчасність теми дисертації для економіки України.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень.

Дисертація О.С. Харченко характеризується науково коректним використанням сукупності загальнонаукових і специфічних методів дослідження, зокрема: індукції і дедукції, логічного узагальнення, систематизації, групування, статистичного аналізу, графічного методу, методу аналізу документів, економіко-математичного моделювання, кореляційно-регресійного аналізу на основі системно-структурного, системного й ситуаційного підходів, що забезпечило отриманим теоретичним і практичним результатам високий рівень обґрунтованості й достовірності. У якості інформаційної бази дисертаційного дослідження виступали дані Державної служби статистики України, Європейської Комісії, нормативно-законодавчі акти і постанови Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, результати досліджень наукових установ і провідних учених, а також власних досліджень автора.

Обґрунтованість і достовірність сформульованих автором наукових положень і практичних рекомендацій додатково підтверджується їх впровадженням у практичну діяльність Департаменту економіки Донецької обласної державної адміністрації у процесі оптимізації наукової і науково-технічної політики та Програми соціального й економічного розвитку Донецької області на 2014 рік і Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України при викладанні дисциплін «Маркетинг інновацій», «Управління конкурентоспроможністю підприємства», «Прийняття управлінських рішень», що підтверджено довідками, представленими у матеріалах дисертації.

До найбільш вагомих результатів, отриманих у дисертації, слід віднести:

- уточнення структури національної інноваційної системи (с. 27)
- узагальнення сутності і структурних особливостей основних типів національних інноваційних систем у світі (с. 32);
- систематизацію методів прямого й непрямого економічного регулювання інноваційної діяльності (с. 50-55);
- обґрунтування доцільності застосування інформаційної моделі інноваційного процесу до визначення результативності НІС (с. 114-118);
- визначення пріоритетів підвищення рівня інформатизації суспільства (с. 149-150).

Ступінь наукової новизни отриманих результатів. У першому розділі дисертації висвітлено наукові погляди на зміст поняття «національна інноваційна система», що дозволило *розвинути* обґрунтування сутності і структури НІС як відкритої динамічної соціально-економічної системи, яка включає функціональну, забезпечувальну і регулюючу підсистеми, а також уточнити їх складові (с. 26-28).

Автором на основі аналізу зарубіжного досвіду і систематизації інструментів економічного регулювання інноваційної діяльності *надано подальшого розвитку* теоретико-методичному підходу до трансформації механізму розвитку НІС у напрямі підвищення рівня кооперації і посилення співпраці між дослідницькими центрами, університетами і виробництвом (с. 63), на основі чого *розвинуті* напрями вдосконалення організаційно-правового забезпечення і визначені заходи щодо зміцнення нормативно-правової і організаційно-методичної бази розбудови НІС України (с. 103).

В роботі розкрито сутність інформаційної моделі інноваційного процесу, обґрунтовано можливість і доцільність її застосування в сфері регулювання інноваційної діяльності, що дозволило автору *удосконалити* теоретико-методичний підхід до оцінювання результативності вітчизняної НІС на основі визначення параметрів логістичної моделі динаміки частки інноваційно активних підприємств (с. 115-118).

Автором *вперше* сформовані концептуальні засади розвитку НІС України, особливістю яких є запровадження інформаційної моделі інноваційного процесу і сприяння утворенню інтегрованих інноваційних структур як основи забезпечення масового рівня інноваційної діяльності в економіці України (с. 136).

З метою реалізації розроблених концептуальних засад в роботі сформовано методичні положення щодо розвитку окремих підсистем НІС України, на основі чого *удосконалено* методичний підхід до розвитку НІС у вигляді цілісного несуперечливого комплексу положень з деталізацією напрямів регулюючого впливу за кожною підсистемою НІС (с. 137-152), що надало можливість автору *удосконалити* організаційно-економічний механізм розвитку національної інноваційної системи України за рахунок реалізації інформаційної моделі інноваційного процесу, стимулювання розвитку інтегрованих інноваційних структур, підвищення рівня інформатизації суспільства і розвитку державно-приватного партнерства у сфері інноваційної діяльності, зокрема переходу до правової моделі публічно-приватного партнерства (с. 155).

Значення отриманих в дисертації результатів для науки та національної економіки. Наукове значення результатів дисертації О.С. Харченко полягає у розвитку теоретичних положень і методичних підходів до розуміння сутності інноваційного процесу в рамках інформаційної моделі, розвитку організаційно-правового забезпечення запровадження інтегрованих інноваційних структур різних типів, обґрунтуванні переходу до публічно-приватного партнерства в інноваційній діяльності, підвищення і рівня інформатизації суспільства.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що розроблені О.С. Харченко рекомендації можуть бути використані як державними, так і галузевими і регіональними органами управління у процесі формування і реалізації цільових програм інноваційного розвитку, стимулювання малого і середнього підприємництва, формування правових

основ і концепції кластерної політики в інноваційній сфері. Практична значущість результатів дисертації додатково підтверджується їх впровадженням у діяльність регіонального органу управління і в навчальний процес у вищій школі.

Оцінка повноти викладення дослідження в опублікованих роботах та авторефераті. За результатами дослідження автором опубліковано 11 наукових праць, серед яких вісім публікацій у наукових фахових виданнях України і три публікації у матеріалах наукових конференцій. Отримані в дисертації наукові і практичні результати одержали достатньо повне висвітлення у наукових публікаціях автора. Зміст автореферату відображає основні положення дисертації. Його текст, який подано у відповідності до структури роботи, розкриває основні положення дисертації, її наукову новизну та практичну значущість. Текст автореферату не містить інформації, яка не розглянута в роботі. Стиль дисертації характеризується логічністю, послідовністю, конкретністю і високим науковим рівнем. Мова дисертації є науковою і чіткою.

Дискусійні положення та зауваження до роботи. В цілому позитивно оцінюючи результати, висновки і пропозиції автора і відзначаючи високий рівень їх обґрунтованості і достовірності, за змістом роботи слід висловити кілька зауважень.

1. На рис. 1.1 дисертації (с. 27) автор в структурі національної інноваційної системи, зокрема, її функціональної підсистеми, показує науково-виробничі підприємства і навчально-науково-виробничі центри. Однак, у подальшому в роботі про ці форми інтеграції освіти, науки і виробництва не згадується.

2. В роботі на с. 117 і в авторефераті на с. 11 автором представлені результати розрахунків результативності НІС на основі інформаційної моделі інноваційного процесу і зроблено висновки про те, що можливості НІС щодо збільшення частки інноваційно активних промислових підприємств в економіці

України майже вичерпані. Було б доцільним визначити інтервали прийнятних значень показників, при досягненні яких такі можливості можуть вважатися задовільними, достатніми, повними тощо.

3. В роботі на с. 140 автором представлені пропозиції щодо ставок податкових знижок на різні види витрат інноваційної діяльності. На наш погляд, запропоновані розміри ставок потребують більш детального обґрунтування.

4. На с. 143-144 автором запропоновано створення фармацевтичного інноваційного кластеру. Доцільно було б визначити регіон формування такого кластеру та орієнтовний склад його учасників, а також які установи і організації могли б виступати з кластерною ініціативою.

5. Залишилося недостатньо зрозумілим, які саме організації і за рахунок яких коштів мають здійснювати впровадження інформаційних технологій у повсякденне життя, що визначено автором необхідним елементом розвитку забезпечувальної підсистеми НІС в інформаційно-культурному напрямі (с. 149-150).

Разом з тим, слід зауважити, що зазначені недоліки стосуються окремих положень роботи і не зменшують її загальної наукової та практичної цінності.

Загальний висновок по дисертаційній роботі. Дисертаційна робота Харченко Олександри Сергіївни на тему: «Організаційно-економічний механізм розвитку національної інноваційної системи» представляє собою повне і завершене дослідження, у якому вирішено важливе науково-практичне завдання щодо обґрунтування теоретичних положень і методичних підходів до вдосконалення організаційно-економічного механізму розвитку національної інноваційної системи із застосуванням інформаційної моделі інноваційного процесу з урахуванням світових та євроінтеграційних тенденцій, що є актуальним на сучасному етапі розвитку економіки країни. Положення дисертаційної роботи містять наукову новизну і мають практичну цінність. Тема та зміст дисертації відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 і

вимогам п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою КМ України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор – Харченко Олександра Сергіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

Кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
організацій та зовнішньоекономічної

діяльності Класичного приватного
університету

Підпис Віхорт Ю.В. засвідчую
Начальник відділу управління персоналом
Класичного приватного університету
" 4 " 11 2015 р.

Ю.В. Віхорт

Підпис засвідчую:

Перший проректор
Класичного приватного університету,
д.е.н., професор

О.В. Покатаєва